

Ball de l'Àliga

Vilafranca del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Casc antic

Coordenades:

Latitud: 41.34637
Longitud: 1.69811
UTM Est (X): 391083
UTM Nord (Y): 4578026

Classificació

Número de fitxa 08305 - 271
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani Modern
Segle XVII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 16/10/2007 - 02:00

Descripció

Segons Francesc de P. Bové, l'antiga àliga ja ballava al ritme de la seva tonada més característica, que donà peu a la cançó que es canta encara als menuts vilafranquins: "(...) i al donar la borrega la tonada pròpia, seguien tots plegats son ritme donant alternats a cada compàs, tres passos ben marcats a terra, l'un compàs enrere i l'altre endavant i així successivament. D'aquí ve unes lletres que aplicava la quitxalla a sa tonada i que deien l'una:

Peret que en balla l'àliga
Davant de l'hospital,
Tres passos endarrere,
Tres passos endavant
Peret que en balles l'àliga
Davant de l'hospital
O bé l'altre:
Son pare balla el Drag
I ell ne balla l'àliga
Son pare balla el Drag
Davant de l'Hospital
Tres passos endarrere,
Tres passos endavant."

Si l'antiga àliga ballava al so de la manxa borrega, la que es va estrenar pel Corpus de 1926 ho fa al so del flabiol, segons explica el mateix autor al costat de la reproducció de les partitures, en les seves dues variants, de la tonada (El Penedès. Folklore dels balls, danses i comparses populars. El Vendrell, 1926). Actualment, l'àliga dansa al so de les gralles i els balls que executa són els tradicionals ball de l'àliga, ball de processó i el d'entrada a la plaça al so de la gralla i del tabal. Des que al 1988 es va començar a encarregar de l'àliga la colla actual, al repertori s'han incorporat balls més moguts, com ara la jota i el twist, que requereixen gran destresa de ball per part dels seus portadors i que fan les delícies dels qui en contemplen les evolucions.

Els portadors actuals han dinamitzat el ball de l'àliga. A banda d'augmentar el repertori musical, han ampliat el nombre de membres de la colla actualment són una dotzena .

El vestuari identificatiu: camisa ataronjada, armilla estampada a ratlles, color cru, mocador, faixa negra, pantalons marronosos i espadenyes.

Història

La primera referència escrita de l'àliga de Vilafranca es remunta a l'any 1600, en un fragment del Llibre verd de Vilafranca que descriu els protocols de la festivitat del Corpus d'aquell any i que diu, textualment: "...la un va un any a mà dreta i l'altre a mà esquerra per concòrdia feta entre ells per los santíssims jurats com en lo any de mil y sis cents són anats com sempre dit esta: la àliga i los gegants van en mig dels cors dels capellans i religiosos...".

Bibliografia

BAYER, Xavier i altres (1997). Abecedari de la Festa Major de Vilafranca del Penedès. Edita Vilatana, C.B. Vilafranca del Penedès.

<http://lafura.cat/suplements/arxiu/ARXIUS/aligues/DOSSI1.HTM>

